

مجموعه مقالات و گزارش‌های نهایی

اولین کنفرانس بین‌المللی گردشگری و صنایع دستی

تهران - اردیبهشت ۸۵

پژوهشکده هنرهای سنتی، پژوهشگاه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

اداره کل توسعه و ترویج، معاونت هنرهای سنتی و صنایع دستی

معاونت هنرهای سنتی و صنایع دستی، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان گیلان

خرداد ماه ۱۳۸۷

به مناسبت روز جهانی صنایع دستی

مترجمان:

ساسان قاسمی (معاون هنرهای سنتی و صنایع دستی استان گیلان)

آزاده فرامرزیها

مقدمه

در اردیبهشت ماه ۱۳۸۵/اولین کنفرانس بین‌المللی گردشگری و صنایع دستی از طرف سازمان گردشگری سازمان ملل متحد، و با همت پژوهشکده هنرهای سنتی و معاونت هنرهای سنتی و صنایع دستی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در تهران برگزار شد که حاصل این برنامه انتشار مجموعه مقالات ارزشمند و بیانیه ای جهانی بود. متأسفانه مباحث این کنفرانس به صورت رسمی منتشر نشد؛ در این مجال سعی شده سخنرانی‌های آن کنفرانس به صورت چکیده و خلاصه شده در چند نوبت منتشر شود..

استفاده موفقیت‌آمیز از صنایع دستی برای کاهش فقر در استان گوئیژو

بخش ۹ - استفاده موفق از صنایع دستی برای کاهش فقر و توسعه گردشگری در استان گوئیژو

خانم شنگ مینگ یانگ

مدیر دفتر جهانگردی گوئیژو

چین^۱

guizhoutour@tom.com

۱ • جوهره بی‌نظیر صنایع دستی محلی گوئیژو

۱ • یک هزار جزیره فرهنگی: میراث زنده قومی فرهنگی محافظت شده.

گوئیژو یک استان چند قومی در جنوب غربی چین است. با جمعیت کلی ۳۹/۴ میلیون نفر، حدود ۱۲/۹ میلیون نفر آن اقلیت قومی هستند که ۲۷/۸٪ از جمعیت این استان را تشکیل می‌دهند. در جنوب غربی چین، چهار قبیله اصلی باستانی Digiang, Baiyue, Miaoyao و Pu وجود داشته که در این نقطه با هم تلاقی کردند و سرانجام فرهنگ آنها به صورت فرهنگ‌های قومی متمایزی چون Miao, yao, Buyi, Dong, Shui, Geloo, Tu, Yi و تکامل یافته است. در دو هزار سال گذشته، مردم Han، نیز به این منطقه مهاجرت کرده و به خانواده بزرگ متشکل از ۴۹ گروه قومی شناخته شده شامل ۱۷ گروه مردمان بومی پیوستند.

استان گوئیژو کوهستانی و در مقام مقایسه مشابه سوئیس است. از مساحت ۹۷۶/۰۰۰ کیلومتر مربع، ۹۷/۵٪ آن را تپه‌ها و کوه‌ها تشکیل می‌دهند و ۶۱/۹٪ آن را زمین‌های هموار. طبیعت کوهستانی آن از یک سو باعث جدایی آن از دنیای خارج می‌شود و از سوی دیگر محیط زیست نادری را به وجود می‌آورد که در آن فرهنگ‌های غنی و رنگارنگ قومی توسعه یافته و تکامل آنها تا زمان حاضر نیز به خوبی حفظ شده و ادامه می‌یابد که شامل میراث فرهنگی زبانی و معنوی هم می‌شود. نه تنها سبک زندگی و روش‌های تولید آنها، از ماهیگیری و شکار گرفته تا زراعت و کشت و کار، از زمان باستان تا به امروز ادامه یافته است بلکه تمام عقاید معنوی، آداب و رسوم، جشن‌ها، مراسم، موسیقی، آواز، رقص، زبان‌های گفتاری و نوشتاری، معماری و مجسمه‌سازی هر قومیت به خوبی حفظ شده است.

مهارت‌های پیچیده به کار رفته در هر اثر دستی سنتی، هزاران سال را پشت سر گذاشته است. چنین مکان‌هایی که در آنها میراث فرهنگی بشر در جهان مدرن امروز، همچنان "زنده" باقی مانده باشد، هم در چین و هم در نقاط دیگر جهان بسیار نادر است. از این رو، ارزش جهانگردی و فرهنگی گوئیژو هر روز بیشتر و بیشتر به وسیله مردم شناخته می‌شود. صنایع دستی و تولیدات سنتی گوئیژو گنجینه‌های میراث فرهنگی آن است. همچنین بیشترین خواهان این تولیدات جهانگردانی هستند که از این منطقه دیدن کرده‌اند.

^۱"The Successful Use of Handicrafts in Guizhou Province for Poverty Alleviation", Mrs. Shengming Yang, Director General, Guizhou Provincial Tourism Administration, China

رسالت و چالش حال حاضر ما این است که از طریق تولید و بازاریابی این صنایع دستی قومی، به ترغیب استمرار چنین سنت‌های قومی فرهنگی، کاهش فقر و توسعه صنعت جهانگردی کمک کنیم.

۰۲ میراث تاریخی فرهنگی: موزه میراث صنایع دستی بشر

صنایع دستی سنتی گوئیژو ۲۷ طبقه‌بندی اصلی دارد و به صدها فرم مختلف از جمله نخ‌ریسی، بافندگی، برودری دوزی، باتیک، برش‌های کاغذی، کاغذسازی، سفالگری، نقره‌کاری، سنگ‌تراشی، ظروف لاک، سببافی و اشیای ساخته شده از شاخ، بامبو و چوب دیده می‌شود. این مهارت‌های سنتی نشأت گرفته از تمدن‌های اولیه بشر، هزاران سال تاریخ را پشت سر گذاشته و از درون عصر شکار و مالکیت جمعی دوران آغازین کشاورزی عبور کرده‌اند. مردم محلی، مهارت‌های استاندارد جالبی را توسعه داده و با تخیل حیرت‌انگیز و خلاقیت خود، آثار دیگری خلق کرده و غم و شادی خود را به واسطه آنها بیان کرده‌اند. تفاوت‌های بسیار زیاد بین مهارت‌های دستی و فرهنگ ناحیه‌ای مربوط به هر قوم خاص ناشی از سبک یگانه هر یک از آنها در هر حوزه کار هنری است. این منبع گرانبها و پایه بسیار خوبی برای توسعه تولیدات و فعالیت‌های جهانگردی است.

فن کاغذسازی با سابقه بیش از ۲۰۰۰ سال توسط چینی‌ها ابداع شد. تمام مهارت‌های پیچیده کاغذسازی ثبت شده در "بهره‌برداری از آثار طبیعت" هنوز در دهکده گوئیژو کاربرد دارد. آثار لاک خورده مربوط به دوران باستان که برای تولید اسباب آلات مربوط به زندگی روزمره مردم وجود داشت، امروزه توسط مردم Yi در گوئیژو به ۷۲ فرآیند پیچیده برای تولید ظروف لاک‌کی تکامل یافته است. همچنین بیشتر سبک‌های برودری دوزی و مهارت‌های بافندگی به طور کامل حفظ و به زمان امروز منتقل شده‌اند که شامل کنف، کتان و ابریشم و گلدوزی است. زندگی کوهستانی دهقانان گوئیژو سبب خلق سبک طبیعی باتیک، رنگرزی گره‌ای، گیاهی و رزینی شده است. شیوه‌های باتیک متعلق به دوران باستان امروزه در همه دنیا شهرت دارد. مردم میائو، بی، بویی، دانگ، شویی و یائو در گوئیژو میراث‌دار، مهارت‌ها و سبک‌های برودری دوزی، برش کاغذ و طراحی لباس می‌باشند که رد پای آن به زمان چین باستان برمی‌گردد و به آرامی نسل اندر نسل منتقل شده است. این میراث فرهنگی در سبک و مهارت، بسیار غنی و متنوع است به طوری که تنها در میان مردم میائو می‌توان بیش از ۱۷۰ سبک لباس سنتی متفاوت و بیش از یک صد روش برودری دوزی پیدا کرد.

بیشتر مردم بومی گوئیژو دیگر زبان نوشتاری خودشان را ندارند. از این رو، زنان اقدام به ثبت تاریخ، افسانه‌ها و اسطوره‌های خود در روی برودری دوزی‌ها و لباس‌های بافته و رنگ شده کرده‌اند.

این لباس‌های سنتی برای آنها به "حماسه‌های پوشیدنی برودری دوزی شده" مبدل شده‌اند. اژدها، گله‌های گاو و گوسفند، ماهی، پرنده، گل و درخت از قدیمی‌ترین سمبل‌های فرهنگی چین باستان بودند. زنان گوئیژو از خلاقیت و تخیل حیرت‌آور خود در ثبت مطالب طولانی بر روی لباس‌ها بهره گرفتند و به همین دلیل لباس دوزی سنتی، عملکرد ویژه‌ای به عنوان ثبت تاریخ فرهنگی دارد.

گوئیژو همچنین خانه بقایای باستانی‌ترین فرم نمایش‌های آئینی ماسک‌دار است. برای مثال جشن آئینی مردم یی به نام Cuotaiji (مراسم آفرینش)، مراسم قربانی Nuo متعلق به مردم توجیا و Dixi (اپرای میدانی). مردم تانپو را به عنوان "فسیل‌های زنده از نمایش بشر آغازین" خطاب می‌کنند. در همین اثنا مجموعه کاملی از مهارت‌های تکنیکی و فرهنگی ماسک‌سازی از طریق دستور العمل‌های

شفاهی سینه به سینه توسط یک خانواده منتقل شده و در حال حاضر دهکده‌ای را ساخته که همه افراد آن در ماسک‌سازی تخصص دارند. گوئیژو به علاوه: موزه مهارت‌های معماری سنتی است: از سنتی‌ترین خانه‌های چوبی سه طبقه (برای مثال خانه‌های رو به تپه با پایه‌های بلند میائو، تاقچه‌های رنگی رگه‌دار، انبارهای بافت‌دار و خانه‌های سنگی مردم بویی) گرفته تا معمارانه‌ترین مجتمع و برج‌های استوانه‌ای هنری و پل‌های مسقف مردم دانگ. گروه‌های دهکده گوئیژو استادکاران زیادی دارد که از آن جمله‌اند، نجاران، آهنگران، نقره‌کاران، سفالگران، رنگ‌کاران، برودری‌دوزان، حصیربافان و حکاک‌ها این عده بر اساس حافظه تاریخی هزار ساله به نوشتن "تاریخ زنده معماری" در دل کوه‌ها ادامه می‌دهند.

۳ بحران‌ها و چالش‌ها: انتقال و تکامل صنعتگری صنایع دستی قومی

گوئیژو فقیرترین استان چین است. طبیعت زیستی آن بی‌ثبات بوده و همواره از بلایای طبیعی رنج می‌برد و به ندرت می‌تواند غذای کافی برای سیر کردن مردم تولید کند. از ۳۹/۴ میلیون جمعیت گوئیژو، حدود ۸۵٪ در روستاها زندگی می‌کنند. ۱۲/۹ میلیون گروه‌های اقلیت قومی هستند. از ۳۲ میلیون جمعیت روستایی، نزدیک به ۱۰ میلیون نفر بیکار هستند. بر طبق آمار موجود، تا آخر ۲۰۰۲، در استان گوئیژو، هنوز ۲/۷ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می‌کردند و درآمد سرانه روستایی سال آن تنها ۱۵۰۰ rmb بود و مطابق لیست درجه‌بندی گزارش اجتماعی جهانی در ۲۰۰۵ ارایه شده / توسط دفتر توسعه سازمان ملل، ضریب توسعه اجتماعی گوئیژو حتی از نامیبیا هم پایین‌تر بود. مردم گوئیژو به لحاظ اقتصادی فقیر و به لحاظ فرهنگی ثروتمندند زیرا مهارت‌ها و تکنولوژی‌های صنایع دستی سنتی آنها در سراسر استان گسترده است. مردم صنعتگر ماهر زیادی در این بین وجود دارند که بیشتر آنها اعم از نجار، سنگ‌تراش، آهنگر، نقره‌کار، سفالگر، حکاک، هنرمندان باتیک، نقاش و برودری‌دوز، زن و مسن می‌باشند. مرجع و حرفه آنها از دانش محلی است و خود آنها بدنه اصلی هستند که این مهارت‌ها را به نسل بعد منتقل می‌کنند. در عصر حاضر، تحت تاثیر نیروی مدرن‌سازی، اکثر روستائیان جوان و کارا به شهرها روی آورده و جمعیت ضعیف زنان، سالخورده‌گان، کودکان و از کارافتادگان را در روستاها به حال خود رها کرده‌اند. چنانکه همه می‌دانیم، زمانی که کشاورزی معیشتی پایه و اساس اقتصاد را شکل می‌داد، چنین صنایع دستی قومی با ارزش کاربردی از ضروریات زندگی بود. هرچند، در عصر صنعتی شدن و مدرنیته به تدریج از اهمیت کاربردی بودن آنها کاسته می‌شود و به طور کامل در معرض خطر نابودی قرار می‌گیرند. یکی از چالش‌های دشواری که ما پیش رو داریم، چگونگی حفظ و انتقال هنرها و مهارت‌های سنتی افراد صنعتگر به آیندگان است. در حقیقت، تغییر و تحول مدام ویژگی اصلی فرهنگ بشر است.

ما می‌توانیم از تکامل تدریجی یک نمونه از صنایع دستی گوئیژو الهام بگیریم و آن ساز کوبه‌ای برنزی است. سازهای کوبه‌ای برنزی مدرن گوئیژو متشکل از ظروف مسی است که در اصل برای برخی مراسم آئینی استفاده می‌شد و بعدها به عنوان ظروف آشامیدنی و در نهایت به شکل یک ساز موسیقی در آمده است. مهارت‌های ساخت تغییر چندانی نکرده است اما عملکرد ظرف‌ها در طول تاریخ به طور پیوسته در واکنش به نیاز مردم هر دوره تغییر یافته است. تکامل تدریجی ساز کوبه‌ای برنزی ما را از این مسئله آگاه می‌کند که اشیایی که در عصر اقتصاد کشاورزی در زندگی روزمره کاربرد داشتند، در عصر اقتصاد بازرگانی هم می‌توانند استمرار پیدا کنند به شرط آن که ارزش و "زندگی جدید" خود را از طریق تطبیق با نیازهای جامعه پیدا کنند. کاربرد و ارزش صنایع دستی گوئیژو چنان که با نیاز بازارهای جهانی برای تولیدات زیبا و اقتصادی مطابقت یابد، تغییر خواهد کرد.

۰۱۱ مطالعات موردی از تجربیات ما

۰۱ از صنایع دستی مردمی تا صنایع دستی جهانگردی: پیدایش دهکده تاگبا میائو به عنوان تولیدکننده ویژه صنایع دستی جهانگردان روزگاری، دهکده تاگبا در Shidong، ناحیه Taijiang، دهکده فقیر میائو بود. تا پیش از ۱۹۹۸، متوسط درآمد سرانه خالص سالانه ۱۴۵ خانوار (در مجموع ۷۷۲ نفر) فقط ۵۰۰ یوان بود. از ۱۹۹۹، به خاطر دو مراسمی که برای دو فستیوال بزرگ، فستیوال خواهر میائو و فستیوال مسابقه قایق‌های اژدها برگزار شد، مهارت‌های دستی سنتی نظیر برودری دوزی، نقره‌کاری، باتیک، و بافندگی با توسعه به صورت سوغات‌های توریستی و جهانگردی روستایی به بازار به وجود آمده راه یافت. در طی سال‌های اندک تغییراتی رخ داد که دنیای روستائیان را متحول کرد.

سازماندهی تولید و جستجوی بازار: این فرضیه که صنایع دستی به طور مستقل در خانه‌ها تولید و بازاریابی شود با مشکل ورود بازار مواجه خواهد شد. دهکده تاگبا اتحادیه صنایع دستی جهانگردی روستایی را تحت نظارت دولت محلی تاسیس کرده است تا در خصوص معامله با خریداران، بسته‌بندی محصولات و جستجوی خریداران آن لاین آموزش‌هایی را برای روستائیان ترتیب دهد.

کار تیمی و سود اشتراکی: اتحادیه جهانگردی برنامه‌ای را ترتیب داده است مبنی بر آنکه صنعتگران ماهر محلی، مهارت‌های سنتی که از اجدادشان آموخته‌اند را به روستائیان فقیر بیاموزند. این برنامه این امکان را می‌دهد که مردم محلی بیشتری فرآیندهای تولید صنایع دستی را یاد بگیرند. بیش از ۳۰ خانوار روستایی که قبلاً با این آموزش‌ها رشد کرده بودند، در حال حاضر در مهمان‌نوازی جهانگردان و فعالیت‌های وابسته به تولید سوغاتی‌های جهانگردان مشارکت می‌کنند و به همین دلیل ۹۵٪ روستائیان به بالای خط فقر ارتقا یافته‌اند.

دهکده تاگبا دیگر تبدیل به یک نشان در تولید سوغات‌های قومی جهانگردان شده است و علاوه بر آن موضوعی برای توسعه دو جانبه جهانگردی، تولید و بازاریابی است. شمار مردم شاغل در صنعت جهانگردی و درآمد جمعی آنها سال به سال افزایش یافته و با تجاری کردن تولیدات سوغاتی برای صنعت جهانگردی روستایی در حال شتاب گرفتن است.

- ۴۲ خانوار (۱۴۱ نفر) در حال حاضر در زمینه تولید زیورآلات نقره فعالیت دارند، ۶۴ خانوار بر روی تولید یا فروش محصولات برودری دوزی کار می‌کنند، و بالاخره ۲۹ خانوار (۸۲ نفر) در زمینه مهمان‌نوازی جهانگردی تخصص یافته‌اند.
  - درآمد سالانه روستا از تولید محصولات نقره در حال حاضر ۳/۷ میلیون rmb است که ۴۶٪ درآمد کل روستا را شامل می‌شود.
  - درآمد ناشی از تولید و فروش محصولات برودری دوزی، ۱/۶۶ میلیون rmb در یک سال و معادل ۲۰٪ درآمد روستا است.
  - خانوارهای روستا همچنین در زمینه مهمان‌نوازی جهانگردان مهارت یافته‌اند و هم اکنون پذیرای ۲۰۰۰ نفر در سال می‌باشند که درآمدی بیش از ۲۰۰/۰۰۰ rmb به همراه دارد.
  - تا سال ۲۰۰۵، درآمد خالص سرانه ۳۱۶۰ rmb در سال بود. هم اکنون هر خانواده یک تلویزیون دارد، از روشنایی الکتریکی و آب آشامیدنی تمیز استفاده می‌کند و ۸۵ خانواده، خانه‌های کاشی‌کاری جدیدی برای خود ساخته‌اند. این دهکده به "رهبر حمایت از فقر" و "دهکده مرفه اقتصادی و فرهنگی" تبدیل شده است.
- ۲ از صنعتکار تا تاجر صنایع دستی: نقش توسعه و تغییر بازار صنایع دستی Kaili

در اواسط دهه ۱۹۸۰، یک گروه از زنان میائو محصولات برودری دوزی خود را برای فروش به Kaili در مرکز میائو Giandongnan و استان خود مختار دانگ که امروزه به بازار فروش لباس‌های قومی سنتی در yinpanpo تبدیل شده است، آوردند. در حال حاضر فروشندگان کوچک، به تاجران ماهر ارتقا یافته‌اند و گروه کوچک آغازین به چند صد نفر افراد در گیرامر تجارت محصولات صنایع دستی شامل لباس‌ها و پارچه‌های سنتی میائو، دانگ، بویی، یائو، شویی، ژوانگ، گلائو، یی، مائونان و گروه‌های کوچک دیگر، گسترش یافته‌اند. بینپانپو به بزرگترین بازار از این دست در چین تبدیل شده است. شیوه فروش آن از فضای باز خیابانی به مغازه‌های خرده‌فروشی ارتقا یافته. در حال حاضر، ۶ مغازه از این نوع باز است در حالی که ۵۰ دکه و حدود ۳۰۰ فروشنده سر راهی نیز به طور منظم مشغول فعالیت‌اند. تخمین زده شده که این تجارت هر هفته ۳۰۰/۰۰۰ rmb درآمد نصیب شهر می‌کند بازار بینپانپو به مکانی برای نمایش صنایع دستی جهانگردی کویاندونگنان و فرهنگ‌های محلی تبدیل شده و تا اندازه‌ای سبب بیداری آگاهی مردم بومی به ارزش لباس‌های سنتی و مهارت‌هایشان شده است.

کانون بحران چین تجارتی در بازار بینپانپو، جمع‌آوری لباس‌های قومی است. برخی از لباس‌های کمیاب و بی‌همتای باستانی توسط بسیاری از موزه‌های خارجی یا شخصی جمع‌آوری می‌شوند. ویژگی چنین بازاری این است که مهمانانی را به خود جلب می‌کند که ممکن است از موزه‌داران، هنرمندان، مجموعه‌داران، مؤسسات مجموعه‌داری و نیز تعدادی جهانگرد باشند. گردآوری مجموعه لباس‌های قومی، یک مسئله بحرانی تجاری در بازار بینپانپو است. به واسطه تجارت در این بازار تعدادی از لباس‌های کمیاب و منحصر به فرد قومی باستانی در معرض انقراض به مجموعه خریداران فردی و موزه‌داران خارجی اضافه می‌شود. این بازار به طور طبیعی به سوی جذب خریدارانی از موزه‌ها، صنعتگران خارجی یا چینی، مجموعه‌داران و کسانی که آنها را به بازار مجموعه‌داران و چندی از جهانگردان می‌فروشند، توسعه یافت. تعدادی از خریداران خارجی و مجموعه‌داران و هنرمندان، که اکثر آنها از کشورهای ژاپن، فرانسه، انگلستان، آمریکا، کره، سنگاپور، هنگ کنگ و تایوان هستند به بازدیدکنندگان حرفه‌ای دوره‌ای این شهر تبدیل شده‌اند. برخی از موزه‌داران صنایع دستی شهرهای بزرگ چین نیز از خریداران منظم این بازار هستند.

بیشتر تاجرین کوچک بازار بینپانپو، زنان حومه میائو و دانگ هستند. اکثریت آنها بی سوادند، اما اعتماد به نفس و جسارت تجارت آنها از آشنایی و تسلطشان بر مهارت‌های دستی و لباس‌های سنتی‌شان ناشی می‌شود. بازار بینپانپو آنان را وادار به تبدیل دانش سنتی و مهارتی به درآمدی برای خانواده می‌کند. از طریق شرکت در فعالیت‌های تجاری این بازار، گروه جدیدی از زنان، تاثیراتی را مبنی بر مشارکت زنان محلی در تجارت شهری اعمال کردند که تا پیش از این گمان نمی‌رفت. برای مثال، برخی از آنان در میان مغازه‌هایی که در پکن و شانگهای باز شده بود، تجارت خود را با صرف کمی وقت و سپس گرفتن سفارش در مقیاس کم و در نهایت تولید و تجارت همه صنایع دستی پیش بردند. بی‌پرده باید گفت که بازاری که همانند بازار بینپانپو خود به خود شکل بگیرد، مسائل و مشکلات زیادی را با تجارت لباس‌های قومی خواهد داشت به خصوص از نقطه نظر محافظت فرهنگی و حقوق مالکیت معنوی، مدیریت تجاری و منافع مجموعه‌داری و مالیاتی.

۳. از افراد مستقل تا فروش نظام یافته (سیستماتیک): مدلی برای شرکت + روستائیان، تحت هدایت دولتی

در گوئیژو به دلیل این که، تجارت توسعه چندانی نیافته است، دولت محلی برای گسترش هر دو بخش خصوصی و شرکت‌های عمومی نقش هدایتی قدرتمندی را ایفا می‌کند. ما می‌توانیم از طریق ارائه مدل‌های تولید یا خرید، موقعیت تازه‌ای را برای صنعتگران روستایی از قبایل متفرق شده فراهم آوریم تا با ورود به بازار تولید و فروش جهانگردی بتوانند مهارت‌های سنتی خود را به کار گیرند و با انجام این کار، به ساکنان روستاهای فقیر دور افتاده به خصوص آنهایی که غالباً زنان و سالخورده‌گان ماهری دارند کمک کنیم. یک نمونه، شهر Anshun است. در اوایل دهه ۱۹۸۰ برخی از مردم صنعتگر، آثار باتیک خود را از روستاها به کارگاه‌های کوچکی که در شهر باز کردند، آوردند. دیگران هم در شهر شروع به تولید کارهای دستی کوچک سنتی برای فروش کردند و با توسعه تدریجی آن، به مدلی در مقیاس کوچک از شرکت‌های سوغات جهانگردی تبدیل شد. شهر انشان به مرکز تولیدات باتیک در گوئیژو مبدل شده است. اوج رونق تولید و تجارت انشان در اوایل دهه ۱۹۹۰ بود وقتی بیش از یک صد فرایند کوچک و بزرگ باتیک و تعداد زیادی از کارگاه‌های خصوصی کوچک ثبت شد که نتیجه آن ضرورت شکل‌گیری صنعت حائز اهمیت باتیک بود. مجموع یک صد تولیدکننده فردی محلی باتیک، سالانه حدود ۲ میلیون متر لباس تولید می‌کنند، ۳۰۰/۰۰۰ اثر باتیک و ۳۰۰/۰۰۰ از انواع صنایع دستی می‌سازند. با تقریبی سنجیده، حداقل ۱۰٪ درآمد جهانگردی ناحیه انشان از فروش تولیدات باتیک است. خرده‌فروشی‌های اصلی محدوده شهر انشان، در حال حاضر به یک بازار باتیک در آمده با درآمد روزانه چندین هزار rmb.

تولید باتیک گوئیژو هم با مشکلات بسیاری مواجه است. برای مثال رکود بازار، مارک زدن محدود به تولیدات و حقوق مالکیتی آنها، سنجش‌های غیر مؤثر کنترل آلودگی، کنترل کیفیت و طرح، استراتژی‌های صنعت بازار، سیاست مؤثر دولت در حمایت از صنعت در خطر. دولت ایالتی فعالیت‌های لازم را در جهت حمایت مالکیت معنوی باتیک گوئیژو انجام می‌دهد به امید آن که چشم‌انداز نامناسب رقابت‌های محلی خاتمه یابد.

۴. از مهارت‌های سنتی تا کادویی‌های صنایع دستی

یک جهانگرد تاجر صنایع دستی یانگ چن یونگ خیلی سال پیش از گوئیژو به آمریکا مهاجرت کرده بود اما در سال ۲۰۰۰ برای مصوبه تاسیس شرکتی به نام Qianyibao برای گسترش تولیدات دستی و هنری گوئیژو به آنجا بازگشت. آقای یانگ، تزئینات نقره مردم

میائو را با ایده‌های هنری مدرن ترکیب کرد تا مدل مخصوص خودش، آویزهای دیواری با قاب نقره را برای کیانیائو طراحی کند. وی برای شرکت خود جوایز زیادی را دریافت کرد از جمله مدال طلای جایزه طراحی محصولات جهانگردی چین در سال ۲۰۰۲ و مدال نقره استادان صنایع دستی و هنر چین در ۲۰۰۵، آویزهای نقره کیانیائو تاثیر عمده‌ای بر ظهور صنایع دستی و هنر گوئیژو در بازار جهانگردی گذاشت. زیرا امروزه، تزئینات با قاب نقره به یک هدیه توریستی مختص گوئیژو مبدل شده است.

پس از ۵ سال کار سخت، کیانیائوی گوئیژو به یک موسسه چند منظوره تبدیل شده که ترکیبی از ساخت و فروش صنایع دستی و آثار هنری و مجموعه و نمایشگاهی از یادگارهای سنتی است. اشیای فروشی کیانیائو و گالری هنرهای قومی او، سالانه گردش مالی ۲ میلیون rmb دارد ضمن این که در سود مالیاتی نزدیک به ۱۰۰/۰۰۰ rmb سهمیم بوده و برای حدود ۳۰ نفر ایجاد اشتغال می‌کند. علاوه بر آن به عنوان کاتالیزوری برای بازگشت بسیاری از مردم میائو از کارخانه‌های مناطق دیگر عمل کرده و به آنها پیشنهاد به کارگیری از استعدادها و مهارت‌هایشان در این شرکت را داده است.

همچنین این شرکت با برپایی گالری هنرهای قومی، شاهکارهای هنری و صنایع دستی گوئیژو را برای تمام جهان به نمایش گذاشته است.

۵. جهانگردی صنایع فرهنگی: آموزش مهارت‌های محلی و تجربه زندگی بومی

برخی دهکده‌های، نسبتاً خوب محافظت شده به لحاظ صنایع دستی سنتی، به تخصص جدیدی از نوع جهانگردی روی آورده‌اند که بر مبنای ترکیب هر دو کار ساخت و نمایش آثار دستی سنتی است.

روستائیان محلی که میزبان جهانگردان هستند به خصوص زنان و سالخورده‌گان که آنها را در خانه‌هایشان می‌پذیرند، بهترین موقعیت برای آموزش مهارت‌های سنتی به جهانگردان و سهمیم شدن در فرهنگ یکدیگر را دارند. بعضی از جهانگردان به واسطه همین مشارکت در فعالیت‌هایی از این نوع به تدریج به کارشناسانی در زمینه آداب و رسوم و مهارت‌های محلی بدل می‌شوند که از آن جمله است نویسنده زن مشهور انگلیسی Gina Corrigan. او هر سال توری از زنانی را ترتیب می‌دهد که برای یادگیری مهارت‌های برودری-دوزی از زنان میائو، به گوئیژو می‌آیند. وی در این زمینه تحقیق و کتاب‌های برجسته‌ای راجع به برودری‌دوزی و صنایع دستی میائوی گوئیژو منتشر کرده است.

طی ۲۰ سال گذشته، Fila هر سال گروه‌های تور صنایع دستی را از آمریکا ترتیب می‌دهد. در طول این مدت او نه تنها به یک کارشناس در زمینه صنایع دستی مردم میائو تبدیل شده است بلکه گالری از هنرهای قومی میائو در زمینه لباس و جواهرات نقره در آمریکا تاسیس کرده است. کفش‌های زنانه برودری‌دوزی شده گوئیژو یکی از گنجینه‌های مشهور موزه کفش در تورنتو کانادا است. این نوع از جهانگردی که بر تبادلات و تجربیات فرهنگی تمرکز دارد، مورد توجه روز افزون جهانگردان خارجی است.

دهکده Shiqiao Miao در ناحیه Danzhai، جهانگردی محلی خود را بر مبنای سنت‌های کاغذسازی باستان توسعه داده است. جهانگردان می‌توانند مهارت‌های کاغذسازی سنتی را از نزدیک نگاه کرده و یاد بگیرند و از تولیدات دست‌ساز آنجا خرید کنند.

در زمان حاضر، از مجموع ۲۴۷ خانوار (۱۱۴۹ نفر)، ۸۰ خانوار (۲۲۰ نفر) به حرفه کاغذسازی مشغول هستند که ۳۰٪ آنها را زنان و سالخوردگان تشکیل می‌دهند. بیش از ۹۹٪ درآمد این خانواده‌ها از کاغذسازی و تولید صنایع دستی تامین می‌شود. در سال ۲۰۰۵، درآمد حاصل از جهانگردی در راستای کاغذسازی این دهکده، ۱/۵ میلیون rmb بود یعنی ۱۳۰۵ rmb برای هر نفر.

۱۱۱۱ • ایده‌ها و استراتژی‌های ما

۱. سئوالات

گوئیژو در گذار از مهارت‌های صنایع دستی قومی سنتی به تولیدات کاربردی جهانگردی، هنوز راه درازی را در پیش رو دارد و همچنین با مشکلات بسیاری دست به گریبان است، برای مثال:

- مهارت‌های سنتی صنایع دستی گوئیژو که در گذشته به وسیله انزوای آنها محافظت می‌شدند، چطور می‌توانند در عصر جدید توسعه جهانگردی و باز شدن ارتباطات با دنیای خارج، همچنان به راه خود ادامه دهند؟
- چطور می‌توان حقوق مالکیت فکری میراث ارزشمند صنایع دستی گوئیژو را به طور موثری محافظت کرد؟
- مهارت‌ها و میراث فرهنگی افراد سالخورده چگونه می‌تواند به درستی به نسل جدید منتقل شود در حالی که بیش از ۹۰٪ جوانان به منظور پیدا کردن کار شهرهای خود را ترک کرده‌اند؟
- چگونه صنعتکاران متفرق محلی و تولیدکنندگان کوچک می‌توانند با هم به گروه تولیدکنندگان سازمان‌یافته‌تری تبدیل شده و به بازار محصولات جهانگردی وارد شوند؟ چطور می‌توان یک زنجیره صنعتی از تولیدکننده تا مغازه‌دار با این اطمینان تشکیل داد که تولیدکنندگان سود خود را دریافت کرده و قادر باشند که با تغییرات بازار هماهنگ شده و پایه قانونی برای محافظت از حقوق مالکیت فکری خود داشته باشند.
- چطور می‌توان گروه‌های پراکنده اما بزرگی از مردم صنعتگر گوئیژو برای تولید صنایع دستی توریستی ایجاد کرده و آنها را سمت بازار هل داد؟ چگونه می‌توان یک زنجیره از تولید تا فروش تشکیل داد که در آن نهایت تلاش در مورد حمایت از سود تولیدکنندگان انجام گرفته و به آنها امکان تغییر محصولات با تغییر بازار داده شده و مطابق قانون از حقوق آنان حمایت شود؟
- چگونه می‌توان مهارت‌های سنتی را برای خلق محصولاتی با کیفیت بی‌نظیر که جهانگردان را به خود جذب کرده و خاطرات خوشی را از گوئیژو برایشان باقی بگذارد، بکار گرفت؟
- ما چگونه می‌توانیم از بهترین سیاست دولتمان در جهت حمایت از تولیدکنندگان متخصص صنایع دستی جهانگردی در مقیاس وسیع و وابستگان آنها، شبکه حرفه‌ای را توسعه دهیم که در مورد کیفیت بالای طراحی، تولید و پخش محصولات به ما اطمینان داده و مارک استاندارد بین المللی را برایمان به ثبت برساند.
- چطور می‌توان تولیدکنندگان حرفه‌ای صنایع دستی جهانگردی و شرکت‌های وابسته را به این سمت سوق داد که یک فرایند حرفه‌ای برای طراحی ساخت و فروش صنایع دستی جهانگردی خود در نظر بگیرند همچنان که یک مارک بین المللی با کیفیت بالا برای آنان ایجاد کنیم؟

اهداف توسعه اجتماعی و اقتصادی صنایع دستی جهانگردی گوئیژو: هدف ما این است که تا ۲۰۱۰ درآمد حاصل از صنایع دستی جهانگردی، ۳۰ تا ۵۰٪ درآمد کلی جهانگردی گوئیژو را شامل شود. (در حال حاضر این رقم ۱۵/۶٪ است در حالی که میانگین ملی ۴۰٪ می‌باشد). از طریق توسعه صنعت جهانگردی ما برای بیش از نیمی از ۱۰ میلیون جمعیت کارگر باقیمانده برنامه‌ریزی کرده‌ایم تا بتوانند کاری بیابند و بدین ترتیب در حل مشکلات بیکاری و فقر گوئیژو سهیم خواهیم بود.

۲. طرح توسعه جهانگردی روستایی و صنایع دستی جهانگردی

در طول مراحل نوشتن طرح اصلی توسعه جهانگردی روستایی گوئیژو، برنامه‌ای هم برای توسعه صنایع دستی بسط و گسترش یافت. بر طبق کنوانسیون یونسکو در ارتباط با محافظت از میراث فرهنگی و طبیعی جهانی و قوانین و مقررات مربوط، ما توسعه صنایع دستی را به عنوان یک شیوه مثبت در محافظت از میراث فرهنگی غیر فیزیکی تلقی کرده و برخی اصول پایه‌ای را برای پیروی کردن در نظر گرفته‌ایم که شامل موارد زیر است:

- بر پایی جوی مثبت برای تولید، فروش و تقسیم سودهای حاصل از صنایع دستی به همراه توسعه بازارها و جلب اطمینان از توزیع عادلانه سود میان تولیدکنندگان و فروشندگان. تهیه یک بسته‌بندی حمایتی که شامل سیاست، ارقام مالی و آموزش باشد.
  - معرفی عمیق‌تر معنا و ارزش تولیدات سنتی صنایع دستی به جهانگردان و تشویق به گفت‌وگو فرهنگی بین افراد محلی و افراد بیگانه. توسعه صنایع دستی برای صنعت جهانگردی باید بر پایه محافظت بلند مدت از میراث زنده تنظیم شود به خصوص در مورد آن دسته از صنایع دستی که در محیط‌های دور از چشم جهانگردان هستند و با استفاده در زندگی روزمره از جهان خارج دور مانده‌اند.
  - اطمینان از حمایت سنت‌های دستی قومی از طریق تحول محصولات با کیفیت بالا با شرط قیمت منطقی به بازار سوغات‌های جهانگردی.
  - ایجاد مکانیسم‌هایی برای محافظت، کاربرد، تحقیق، طراحی، مدیریت و توزیع صنایع دستی قومی و سوغات‌های جهانگردی. واداشتن نخست، مردم به درک و شناسایی و سپس آموزش اولویت بالای محافظت از میراث فرهنگی غیر فیزیکی گوئیژو به صنعتگران روستایی.
- ما همچنین برای طراحی برخی محصولات کلیدی جهانگردی روستایی گوئیژو برنامه‌ریزی کرده‌ایم که مهمترین این اقدامات موزه‌های اکولوژیکی و موضوعی است. در ۵ سال آینده تعداد زیادی از این موزه‌های موضوعی در دهکده‌ها جایی که میراث فرهنگی محلی به خوبی قابل محافظت است، ساخته خواهند شد. بسیاری از آنها در رابطه با سنت‌های صنایع دستی قومی خواهند بود. این طیف تولید موجب ترقی مؤثر توسعه جهانگردی صنایع دستی و توسعه فرهنگ روستایی شده و استفاده درست و محافظت از تولیدات محلی قومی را تضمین می‌کند.

۳ • کاهش فقر، محافظت فرهنگی و حمایت متمرکز

با استفاده از اصول توسعه صنایع دستی جهانگردی گوئیژو به عنوان یک راهکار تازه در جهت کاهش فقر، محافظت فرهنگی و توسعه روستایی، می‌توانیم پروژه‌های دیگر توسعه‌ای را برای روستاهای فقیر و دور افتاده‌ای که شرایط مناسب فعالیت‌های توسعه جهانگردی و میزبانی جهانگردان ندارند، مهیا کنیم و بدین طریق استانداردهای زندگی روستائیان بومی را افزایش داده و به توسعه پایدار و منسجم زیست محیطی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی روستاهای آنان سرعت بخشند.

میراث فرهنگی قومی گوئیژو گسترده اما گرانها و شکننده است. به همین منظور بانک جهانی وام بلند مدت ۶۰ میلیون دلاری را برای کمک به طرح‌های زیربنایی به منظور محافظت فرهنگی آن اختصاص داده است. ما سه حوزه قوم از میراث فرهنگی که نسبتاً خوب و دست نخورده باقی مانده‌اند را به عنوان سه مرکز کلیدی محافظت میراث فرهنگی انتخاب کرده‌ایم. این سه قومیت عظیم عبارتند از مردم Tunpu در انشان، مردم دانگ در Tongren و محدوده‌های مربوط به مردم میائو. برخی مکان‌ها نیز به عنوان مراکز موزه‌های اکولوژیکی انتخاب شده‌اند. اینها مراکزی از بقایای ارزشمند و نادر میراث فرهنگی و ملی و همچنین نواحی به شدت فقیری هستند که در عین حال برای ارتقا به بالاترین بازار صنایع دستی جهانگردی و جهانگردی روستایی مناسبند. علاوه بر آن ما ۶۰ دهکده کلیدی برای محافظت و توسعه با ۱۰ روستای اولیه به عنوان مدل‌هایی برای کنترل در نظر گرفته‌ایم. در حال حاضر این پروژه به خوبی پیش می‌رود.

تا سال ۲۰۲۰ مجموعه نسبتاً کاملی از سیستم و مقررات محافظت غیر مادی میراث فرهنگی قومی مردمی در استان گوئیژو تشکیل خواهد شد که محافظت آگاهانه را در میان جامعه رواج داده و در اصل نوعی نگهداری علمی، منظم و شبکه‌ای را پیش می‌برد. این منطقه همچنین مکانیسم موفقیت فرهنگی قومی و مکانی برای حراست از فرهنگ و اکولوژی ایجاد خواهد کرد.

تا سال گذشته، گوئیژو ۴۴ سایت ملی میراث فرهنگی قومی غیر فیزیکی داشته و ۹۰ روستای آن تحت محافظت قرار گرفته‌اند.

۴. رویدادهای جدید: دو مسابقه و یک نمایشگاه تجاری

امسال گوئیژو برای نخستین بار مسابقه طراحی صنایع دستی جهانگردی، رقابت صنعتگران صنایع دستی گردشگری و نمایشگاه تجاری صنایع دستی گردشگری را برگزار خواهد کرد. اهداف این نمایشگاه عبارتند از:

- این رویدادها به عنوان سکوی نمایش تولیدات صنایع دستی گردشگری و منابع غنی جهانگردی گوئیژو عمل کرده و بازار صنایع دستی آن را توسعه می‌دهند.
  - امکان کشف و سازماندهی تولیدکنندگان حرفه‌ای به خصوص صنعتگران مردمی را فراهم کرده و آنان را به طراحی و تولید محصولات دست‌ساز گردشگری ترغیب می‌کنند.
  - امکان عرضه، تجارت، گفتگو و همکاری را برای صنعت صنایع دستی گردشگری تحت نظارت دولت فراهم می‌آورند.
  - مدل جدید توسعه صنایع دستی گوئیژو در کارگاه‌های خانگی روستایی را به منظور تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی برای سالخورده‌گان و از کار افتادگان مورد بررسی قرار می‌دهند.
  - روش‌های گسترده تولید سنتی را گرد هم آورده و آنها را به مدل‌های سازمان یافته‌ای برای تولید توسعه می‌دهند.
- ما امیدواریم که مردم گوئیژو بدین وسیله به فرهنگ سنتی که می‌تواند از نو زنده شود عشق بورزند، صنعتگران بومی آنها مورد احترام قرار گیرند و سربلندی و غرور فرهنگ قومی آنها دوباره ساخته شود. بر طبق تجارب گرد آمده، دولت استانی گوئیژو باید این امر را ظرف ۵ سال آینده تحقق بخشند.

۵. پشتیبانی و همکاری با جامعه

در مواجهه با واقعیت، محافظت از مهارت‌های سنتی صنایع دستی مردمی و توسعه تولیدات آن، چالشی سخت و پیچیده با عناصر ناشناخته فراوان بوده و وظیفه‌ای است که خود مردم روستایی با انجام آن می‌توانند موجب ترقی خود شوند. برای اطمینان از گسترش سالم این صنعت ما یک مرکز حمایتی برای توسعه جامعه و جهانگردی روستایی گوئیژو برنامه‌ریزی کرده و طی ۵ سال در هر یک از ۵۰ دهکده کلیدی حفاظت شده، ایستگاه‌های کنترل بر پا خواهد شد. این کار تا کنون در سه دهکده میائو، بویی و دانگ اجرا شده است. یک مرکز، یک موسسه غیر انتفاعی متشکل از کارشناسان، محققان، داوطلبان و روستائیان است که اهداف آن را کاهش فقر، محافظت فرهنگی و توسعه اجتماعی تشکیل می‌دهند. نقش اصلی آن کمک به روستائیان در پیدا کردن سازمان‌های همکاری کننده نظیر انجمن‌های جهانگردی روستایی، هماهنگی با نماینده‌های محلی فرهنگ و صنایع دستی برای شرکت در کارهایی در زمینه جهانگردی روستایی و تولید صنایع دستی مردمی، شناخت، نجات، حفظ و انتقال میراث فرهنگی روستایی و آموزش‌های بر پایه دانش محلی و مهارت‌های فنی روستائیان به خصوص در مورد افراد جوان می‌باشد.

هر مرکز به طور همزمان به عنوان یک مدرسه آموزشی برای روستائیان، یک موسسه پژوهشی جامعه فرهنگی و روستایی، یک پایگاه داده‌ها برای اطلاعات فرهنگی روستایی و یک پل ارتباطی عمل می‌کند. محققان، کارشناسان و دانشجویان می‌توانند در کار یکدیگر سهیم شده و از آن به عنوان مبنای مطالعه خود استفاده کنند. بدین طریق آنها می‌توانند به راحتی اطلاعات دست اولی را برای مطالعات تحقیقاتی عمیق‌تر به دست آورده و با روستائیان وارد گفتگو شوند. همچنین تحقیق موفق از توسعه پایدار روستاهای گوئیژو، اقتصاد، محیط زیست و فرهنگ حمایت می‌کند. به علاوه ما امیدواریم که بتوانیم از همکاری و حمایت موسسات و سازمان‌های ملی و بین المللی مشابه بهره‌مند شویم و به همه نهادهای حرفه‌ای، کارشناسان و داوطلبانی که قصد مشارکت در این کار را دارند خوش آمد می‌گوییم.

گردشگری در گوئیژو دیر آغاز شده اما پیشرفت سریعی دارد. بر طبق پیش‌بینی‌های ما جهانگردی روستایی گوئیژو در سال ۲۰۰۶ شامل ۱۶۰۴ میلیون گردشگر داخلی و ۳۰۰/۰۰۰ گردشگر خارجی خواهد بود و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۱۰ این رقم به ۲/۸ میلیون گردشگر داخلی و ۵۳۰/۰۰۰ نفر خارجی افزایش یابد. ما صادقانه امیدواریم که سازمان جهانی جهانگردی و دیگر همکاران در صنعت گردشگری در پاسداری از هنر و فرهنگ گرانبهای بشری در گوئیژو و امر توسعه فرهنگی آن پشتیبان ما باشند.

ورود همه شما را به گوئیژو، مامن روح‌های خسته برای سهیم شدن در زندگی رنگین سرزمین هزار جزیره فرهنگی خوش آمد می‌گوییم.